

Biblia

powtórka do matury

Biblia – wymagania egzaminacyjne

W zakresie lektur [fragmenty]:

Biblia, w tym fragmenty Księgi Rodzaju, Księgi Hioba, Księgi Koheleta, Pieśni nad Pieśniami, Księgi Psalmów, Apokalipsy św. Jana;

Podstawa programowa – zdający:

- rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność [...];
- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym [...] psalm;
- interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych [...] w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy [...] obecne w polskim dziedzictwie kulturowym;
- rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna) oraz określa jej funkcje w tekście;

Podstawowe informacje o Biblii

Werset – podstawowa jednostka konstrukcyjna, NIE ZAWSZE POKRYWAJĄCA SIĘ Z WERSEM!

Stary i Nowy Testament – podział ksiąg na napisane przed narodzeniem Chrystusa i po jego narodzeniu.

Słynne księgi: Rodzaju i Wyjścia (stworzenie świata i człowieka, potop, Sodomia i Gomora, wieża Babel, ofiara Abrahama, przykazania, ucieczka z Egiptu i przejście przez morze); Hioba, Psalmów, Pieśń nad Pieśniami, Koheleta (marność), Jeremiasza (treny); ewangelie (życie proroka Jezusa), Apokalipsa św. Jana (koniec świata i sąd ostateczny)

Księga
Rodzaju
[Genesis] –
co zawiera?

Opis stworzenia świata i człowieka.

Historia Abrahama

Potop, arka Noego

Opowieść o wieży Babel

Kain i Abel

Sodoma i Gomora

Historia Jakuba i Józefa

Relacje z Bogiem w Ks. Rodzaju

1. W opisie stworzenia świata – Bóg opiekun, stwórca, wyznacznik dobra i zła, wyznaczający karę, ustanawiający kategorię grzechu;
2. W historii Abrahama i Izaaka – okrutny, wymagający bożek, namawiający do morderstwa niezgodnego z naturą – lub Bóg chcący wiedzieć, jak daleko sięga lojalność człowieka;
3. Potop, wieża Babel, Sodoma i Gomora – opowieści ukazujące grzeszących ludzi i karzącego Boga;
4. Historia Kaina i Abla – ludzie walczący o względy Boga, Bóg faworyzujący jednego z braci na niekorzyść drugiego;
5. Jakub i Józef – ulubieńcy Boga, poddawani wielokrotnym próbom.

Zadanie do opisu stworzenia świata

Zad. 1. Zapoznaj się z poniższymi tekstami.

Tekst 1.

Księga Rodzaju

*24 Potem Bóg rzekł: «Niechaj ziemia wyda istoty żywe różnego rodzaju: bydło, zwierzęta pełzające i dzikie zwierzęta według ich rodzajów!» I stało się tak. 25 Bóg uczynił różne rodzaje dzikich zwierząt, bydła i wszelkich zwierząt pełzających po ziemi. I widział Bóg, że były dobre. 26 A wreszcie rzekł Bóg: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi!» 27 Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę.
*Księga Rodzaju, [w:] Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Poznań 1989.**

Tekst 2.

Michał Anioł Stworzenie Adama

Rozstrzygnij, czy obraz stworzenia Adama we fragmencie Księgi Rodzaju jest taki sam, jak na fresku Michała Anioła. Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu dzieł.

Księga Hioba

Opowieść o Hiobie – człowieku, który miał wszystko i stracił każdą wartość, jaką można mieć w życiu – bogactwo, rodzinę, zdrowie.

Bóg poddał go próbie, by sprawdzić siłę jego wiary.

Hiob na ruinach własnego domu, chory na trąd, modlił się. Bóg wynagrodził mu te cierpienia, dając zdrowie, nowe dzieci, majątek.

Życie poddane boleści

7¹ Czyż nie do bojowania podobny byt człowieka?
Czy nie pędzi on dni jak najemnik?

² Jak niewolnik, co wzdycha do cienia,
jak robotnik, co czeka zapłaty.

³ Zyskałem miesiące męczarni,
przeznaczono mi noce udręki.

⁴ Położę się, mówiąc do siebie:
Kiedyż zaświta i wstanę?
Lecz noc wiecznością się staje
i boleść mną targa do zmroku.

Żyję bez nadziei

⁵ Ciało moje okryte robactwem, strupami,
skóra rozchodzi się i pęka.

Daruj grzech!

¹⁹ Czy wzrok swój kiedyś odwrócisz?
Pozwól mi choćby ślinę przełknąć.

²⁰ Zgrzeszyłem. Cóż mogłem Ci zrobić?
[Przecież] człowieka przenikasz.

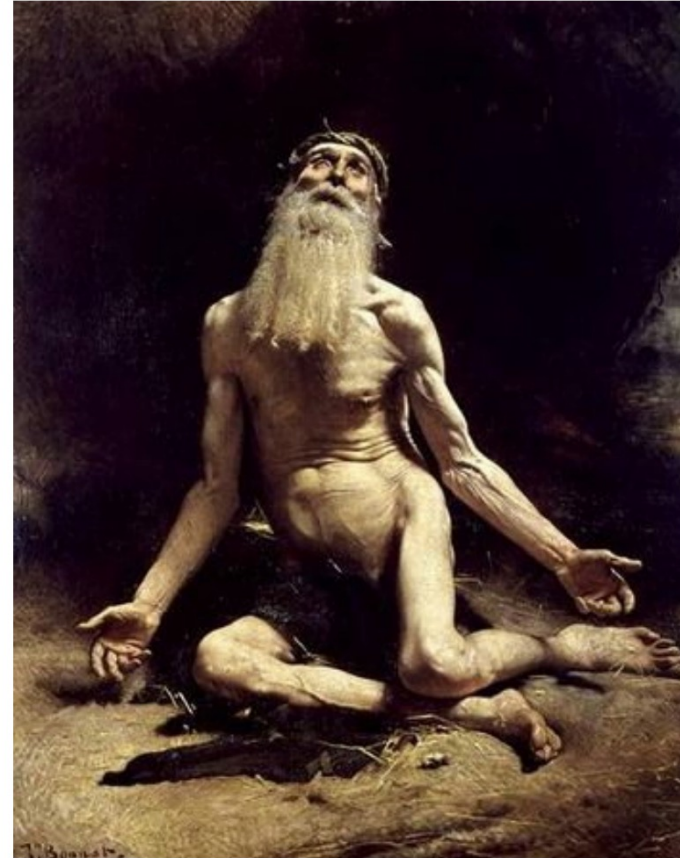
Dlaczego na cel mnie wzięłeś?
Mam być ciężarem Najwyższemu?

²¹ Czemu to grzechu nie zgładzisz?
Nie zmażesz mej nieprawości?

Wkrótce położę się w ziemi,
nie będzie mnie, choćby mnie szukał». [...]

Zadanie na podstawie Księgi Hioba

Léon Bonnat
Hiob

1880, Muzeum d'Orsay w Paryżu.

Zadanie 2.1. (0–1)

Do jakiego epizodu z życia Hioba odnosi się obraz? W uzasadnieniu przywołaj sytuację z *Księgi Hioba*, ilustrującą twoją odpowiedź.

. Wyjaśnij znaczenie związku frazeologicznego **hiobowe wieści**.

Księga Koheleta

Traktat filozoficzny, opowiadający o wartościach w życiu człowieka.

Słynne słowa: *Marność nad marnościami, wszystko marność* [vanitas]

⁴ czas płaczu i czas śmiechu,
czas zawodzenia i czas płasów, [...]
⁸ czas miłowania i czas nienawiści,
czas wojny i czas pokoju.

6 [...] ³Gdyby ktoś zrodził nawet stu synów
i żył wiele lat,
i dni jego lat się pomnożyły,
lecz dusza jego nie nasyciła się dobrem
i nawet pogrzebu by nie miał –
powiadam: Szczęśliwszy od niego nieżywy płód,
⁴bo przyszedł jako nicość
i odchodzi w mroku,
a imię jego mrokiem zakryte;
⁵i nawet słońca nie widział,
i nie wie niczego;
on większy ma spokój niż tamten.

Zadanie do Księgi Koheleta

Zad.5. Przeczytaj poniższy fragment wiersza Czesława Miłosza.

Czesław Miłosz *Piosenka*

Annie Micińskiej

Jakakolwiek jest boleść, będzie więcej boleści.

Noc jest czarna, ale będzie czarniejsza.

Dobrze takim, co żyli, ale w porę odeszli.

Ty więc nie bierz spraw ludzkich do serca.

[...]

Gwiazda wszędzie i zaraz przeminie.

Na czekaniu puste lata zbiegną.

Co upadło, zettleje w ruinie.

I goryczą będzie ziemskie piękno.

[1980]

Czesław Miłosz, Piosenka, [w:] tegoż, Wiersze wszystkie, Kraków 2011.

Czy przesłanie Piosenki Czesława Miłosza jest zgodne z motywem przemijania, obecnym w biblijnej Księdze Koheleta? Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu tekstów.

Pieśń nad Pieśniami

Tzw. księga mądrościowa (filozoficzna), składa się z 6 pieśni Oblubienicy i Oblubieńca i chóru.

Jest księgą wystawiającą miłość. Para kochanków rozstaje się i odnajduje, charakterystyczny jest system komplementów dotyczący ciała.

OBLUBIENIEC:

2² Jak lilia pośród cierni,
tak przyjaciółka ma pośród dziewcząt. [...]

OBLUBIENICA:

3 Jak jabłoń wśród drzew leśnych,
tak ukochany mój wśród młodzieńców. [...]

OBLUBIENIEC:

4¹ O jak piękna jesteś, przyjaciółko moja,
jakże piękna!

Oczy twe jak gołębice
za twoją zasłoną.

Włosy twe jak stado kóz
falujące na górach Gileadu².

² Zęby twe jak stado owiec strzyżonych,
gdy wychodzą z kąpieli:
każda z nich ma bliźniaczą,
nie brak żadnej.

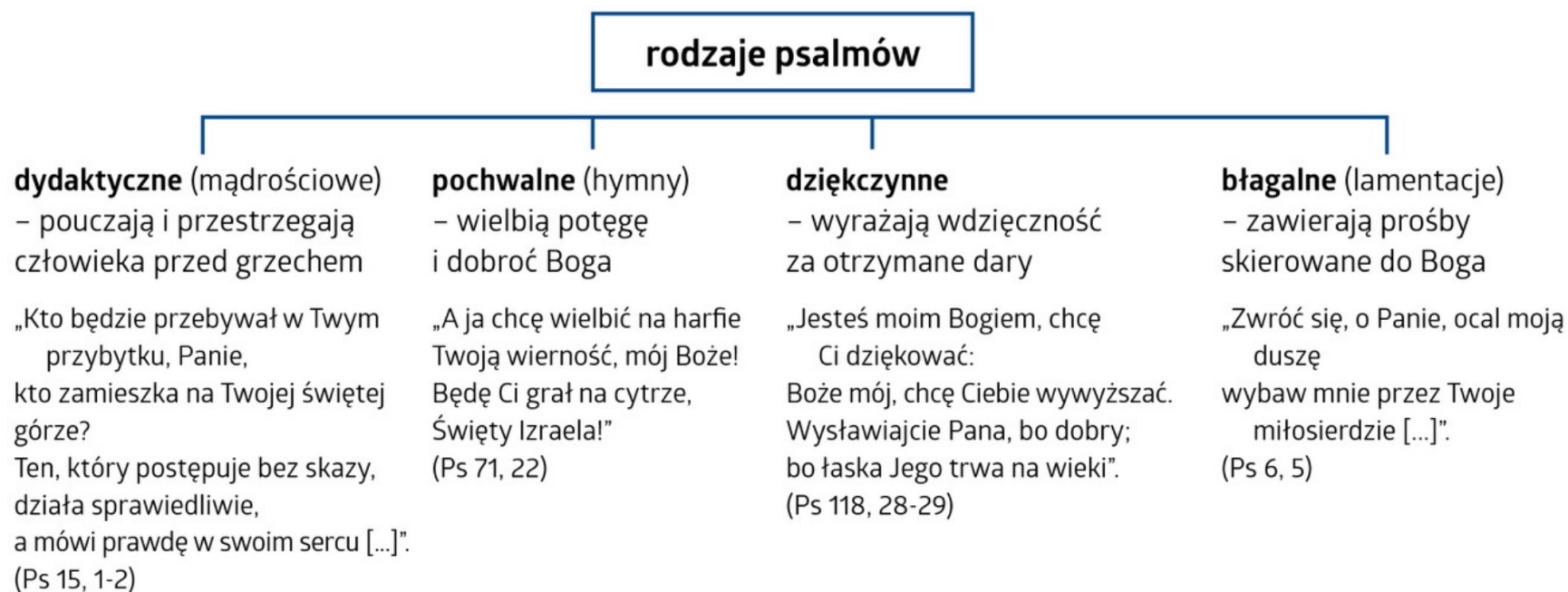
³ Jak wstążeczka purpury wargi twe
i usta twe pełne wdzięku.

Księga Psalmów

psalm

pieśń religijna o modlitewnym, podniosłym charakterze; adresatem najczęściej jest Bóg; nazwa „psalm” pochodzi od greckiego słowa *psalmos*, oznaczającego pieśń wykonywaną przy akompaniamencie instrumentu zwanego psalterionem

150 psalmów; tradycyjnie uznaje się za autora króla Dawida. Psalmi są liryczną formą zwrotu do Boga.

Księga Psalmów

23

1 Psalm. Dawidowy.

Pan jest moim pasterzem², nie brak mi niczego.

2 Pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach.

Prowadzi mnie nad wody, gdzie mogę odpocząć:

3 orzeźwia moją duszę.

Wiedzie mnie po właściwych ścieżkach
przez wzgląd na swoje imię.

4 Chociażbym chodził ciemną doliną,
zła się nie ulękę,
bo Ty jesteś ze mną.

Twój kij i Twoja laska³
są tym, co mnie pociesza.

5 Stół dla mnie zastawiasz
wobec mych przeciwników;
namaszczasz mi głowę olejkim;
mój kielich jest przeobfity⁴.

6 Tak, dobroć i łaska pójdą w ślad za mną
przez wszystkie dni mego życia
i zamieszkam w domu Pańskim
po najdłuższe czasy.

Psalm 130

Z otchłani grzechu ku Bożemu miłosierdziu

¹ Z głębokości wołam do Ciebie, Panie,

² o Panie, słuchaj głosu mego!

Nakłoń swoich uszu

ku głośnemu błaganiu mojemu!

³ Jeśli zachowasz pamięć o grzechach, Panie,
Panie, któż się ostoi?

⁴ Ale Ty udzielasz przebaczenia,
aby Cię otaczano bojaźnią.

⁵ W Panu pokładam nadzieję,
nadzieję żywi moja dusza:
oczekuję na Twe słowo.

⁶ Dusza moja oczekuje Pana
bardziej niż strażnicy świtu,
bardziej niż strażnicy świtu.

⁷ Niech Izrael wygląda Pana.
U Pana bowiem jest łaskawość
i obfite u Niego odkupienie.

⁸ On odkupi Izraela
ze wszystkich jego grzechów.

Zad.4. Przeczytaj poniższy fragment psalmu.

Psalm 57 (56) *W cieniu Bożych skrzydeł*

Zmiłuj się nade mną, Boże, zmiłuj się nade mną,
u Ciebie chronię swe życie:
chronię się pod cień Twoich skrzydeł,
aż przejdzie klęska. [...]

Serce moje jest mocne, Boże,
mocne serce moje;
zaśpiewam i zagram.
Zbudź się, duszo moja,

zbudź, harfo i cytro!
Chcę obudzić jutrzeńkę.
Wśród ludów będę chwalił Cię, Panie;
zagram Ci wśród narodów,
bo Twoja łaskawość aż do niebios,
a wierność Twoja po chmury!
Bądź wywyższony, Boże, ponad niebo,
a Twoja chwała ponad całą ziemię!
Księga Psalmów, [w:] Pismo Święte Starego i Nowego
Testamentu, Poznań 1989

Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy dwóch środków językowych charakterystycznych dla stylu biblijnego i każdy z nich zilustruj przykładem z tekstu.

Środek językowy charakterystyczny dla stylu biblijnego	Przykład z tekstu

Zadanie do Księgi Psalmów

Apokalipsa św. Jana

Ostatnia księga Biblii, opowiadająca o końcu świata; tradycja przyznaje autorstwo Janowi, ewangelistcie. Księga jest zbiorem symboli, opisujących upadek ludzkości i sąd ostateczny.

⁸I ujrzałem:
oto koń trupio blady,
a imię siedzącego na nim Śmierć,
i Otchłań mu towarzyszyła.
I dano im władzę nad czwartą częścią ziemi,
by zabijali mieczem i głodem, i morem, i przez dzikie zwierzęta. [...]

⁹I został strącony wielki Smok,
Wąż starodawny,
który się zwie diabeł i szatan,
zwodzący całą zamieszkałą ziemię,
został strącony na ziemię,
a z nim strąceni zostali jego aniołowie. [...]

²I Miasto Święte - Jeruzalem Nowe
ujrzałem zstępujące z nieba od Boga,
przystrojone jak oblubienica zdobna w klejnoty dla swego męża.
³I usłyszałem donośny głos mówiący od tronu:
«Oto przybytek Boga z ludźmi:
i zamieszka wraz z nimi,
i będą oni Jego ludem,
a On będzie „BOGIEM Z NIMI”.

symbol

(gr. *symbolon* – ‘znak rozpoznawczy’)
motyw w dziele, który jest znakiem
treści głęboko ukrytych, niejasnych,
dający możliwość różnych interpretacji;
symbol wymaga dwustopniowego
odczytania:

- jako element świata przedstawionego
– znaczenie dosłowne, np. „koń
barwy ognia” (Ap 6, 4) jako koń
maści kasztanowatej;
- jako wykładnik znaczeń
zaszyfrowanych, niejawnych – „koń
barwy ognia” jako znak najeźdźcy,
przynoszącego pożogę, zagładę, wojnę

Najważniejsze symbole biblijne

Baranek, 4 jeźdźcy, 7 pieczęci, Smok, Bestia, Antychryst, armageddon, 666 – symbole apokaliptyczne, związane z wizją końca świata;

Opoka, pasterz, mesjasz, ryba, wino, chleb, ziarno, krzyż – symbole związane z życiem i śmiercią Chrystusa;

Babilon, jabłko, arka przymierza, Jeruzalem, 7, ogród, tęcza, gołąb, namiot – prehistoryczne symbole związane z początkami dziejów

Zadanie do Apokalipsy św. Jana

Zad.6. Zapoznaj się z fragmentem wiersza Zbigniewa Herberta i obrazem Hansa Memlinga.

Tekst 1.

Zbigniew Herbert
U wrót doliny
Po deszczu gwiazd
na łące popiołów
zebrali się wszyscy pod strażą aniołów
z ocalałego wzgórza
można objąć okiem
całe beczące stado dwunogów
[...]
jest to jak nam wyjaśniają
krzyk matek od których odłączają dzieci
gdyż jak się okazuje
będziemy zbawieni pojedynczo
aniołowie stróże są bezwzględni
i trzeba przyznać mają ciężką robotę

[...]

ci którzy jak się zdaje
bez bólu poddali się rozkazom
idą spuściwszy głowy na znak pojednania
ale w zaciśniętych pięściach chowają
strzępy listów wstażki włosy ucięte
i fotografie
które jak sądzą naiwnie
nie zostaną im odebrane
tak to oni wyglądają
na moment
przed ostatecznym podziałem
na zgrzytających zębami
i śpiewających psalmy
Zbigniew Herbert, U wrót doliny, [w:] tegoż, Wybór
poezji, Wrocław 2019.

Tekst 2.

Hans Memling *Sąd Ostateczny* [tryptyk]

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń w odniesieniu do wiersza Zbigniewa Herberta oraz tryptyku Hansa Memlinga. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F –jeśli jest fałszywe.

1. Wiersz Zbigniewa Herberta i tryptyk Hansa Memlinga nawiązują do biblijnego obrazu końca świata. P F
2. Obraz Sądu Ostatecznego przedstawiony w wierszu Zbigniewa Herberta jest taki sam, jak w tryptyku Hansa Memlinga. P F
3. Z wiersza Zbigniewa Herberta i tryptyku Hansa Memlinga wynika, że wszyscy ludzie zostaną zbawieni. P F

Wyjaśnij sens użytego w wierszu Zbigniewa Herberta sformułowania **całe beczące stado dwunogów**.

Styl biblijny

1 A po tych wydarzeniach Bóg wystawił Abrahama na próbę. Rzekł do niego: «Abrahamie!» 2 A gdy on odpowiedział: «Oto jestem» - 2 powiedział: «Weź

STYL BIBLIJ

Styl Biblii jest podniosły i poważny. Kształtują go specyficzne struktury składniowe i słownictwo. Zdania często rozpoczynają się od spójników, mają szyk przestawny z czasownikiem na końcu. Dominują wypowiedzenia wielokrotnie złożone z przewagą zdań współrzędnie złożonych. O stylistycznym kształcie Biblii decyduje też archaiczne słownictwo: *niewiasta, baczyć, powiadać, oblubieniec* itp., choć w nowych wydaniach Biblii tłumacze starają się unikać form przestarzałych. Często występuje nagromadzenie zaimków (*mój, twój, tako*), spójników (*albowiem, azali, niżli, jako*). Dla stylu Biblii są również charakterystyczne liczne powtórzenia oraz metafory łączące rzeczowniki konkretne z abstrakcyjnymi (*kielich goryczy, droga wiary*).

«Oto ogień i drwa, a gdzież jest jagnię na całopalenie?»

go w ofierze na jednym z pagórków, jakie ci wskażę». 3 Nazajutrz rano Abraham osiodłał swego osła, zabrał z sobą dwóch swych ludzi i syna Izaaka, narąbał drzewa do spalenia ofiary i ruszył w drogę do miejscowości, o której mu Bóg powiedział. 4 Na trzeci dzień

Stylizacja biblijna

Dziady III, Gloria victis

Wodzem ich był człowiek świętego imienia, które brzmiało: Romuald Traugutt. Pytasz, dlaczego świętym jest to imię? Albowiem według przykazania Pana opuścił on żonę i dzieci, dostatki i spokój, wszystko, co pieści, wszystko, co raduje i jest życia ponętą, czarem, skarbem, szczęściem, a wzięwszy na ramiona krzyż narodu swego, poszedł za idącym ziemią tą słupem ognistym i w nim zgorzał. Nie tutaj zgorzał. Nie w tej mogile śpi. Kędyś daleko. Ale wówczas na czele hufca tego na tę polanę przyszedł i patrzyliśmy na niego my, drzewa.

Ukształtowanie języka wypowiedzi, by naśladował styl występujący w Biblii (zdarza się, że konkretne księgi)

FUNKCJE:

1. Podkreślenie powagi wypowiedzi.
2. Mityzacja świata ukazanego w wypowiedzi.
3. Kreowanie osoby mówiącej na proroka.

Thum wózków — jako chmury wiatrami pędzone,
Wszystkie tam w jedną stronę.
Ach, Panie! to nasze dzieci,
Tam na północ — Panie, Panie!
Takiż to los ich — wygnanie!
I dasz ich wszystkich wygubić za młodu,
I pokolenie nasze zatracisz do końca? —
Patrz! — ha! — to dziecię uszło — rośnie — to obrońca!
Wskrzesciel narodu, —
Z matki obcej; krew jego dawne bohaterzy,
A imię jego będzie czterdzieści i cztery.

Któż ten mąż? — To namiestnik na ziemskim padole.
Znałem go, — był dzieckiem — znałem,
Jak urósł duszą i ciałem!
On ślepy, lecz go wiedzie anioł pacholę.
Mąż straszny — ma trzy oblicza,
On ma trzy czoła.
Jak baldakim rozpięta księga tajemnicza
Nad jego głową, osłania lice.
Podnóżem jego są trzy stolice.
Trzy końce świata drżą, gdy on woła;
I słyszę z nieba głosy jak gromy:
To namiestnik wolności na ziemi widomy!
On to na sławie zbuduje ogromy
Swego kościoła!

Biblizmy – związki frazeologiczne z Biblii

Alfa i omega
Beniaminek
Zbłąkana owieczka
Chleb powszedni
Ciemności egipskie
Dobry pasterz
Droga krzyżowa
Gałązka oliwna
Głos wołającego na pustyni
Jabłko Adama
Jeremiada
Judaszowe srebrniki, pocałunek
Kielich gorzycy
Kolos na glinianych nogach
Kraina mlekiem i miodem płynąca

Manna z nieba
Lata tłuste i chude
Miłosierny Samarytanin
Mury Jerycha
Palec Boży
Plagi egipskie
Płacz i zgrzytanie zębów
Rzeź niewiniątek
Sądny dzień
Sodoma i Gomora
Sól ziemi
Umywać ręce
Wdowi grosz
Wilk w owczej skórze
Zakazany owoc

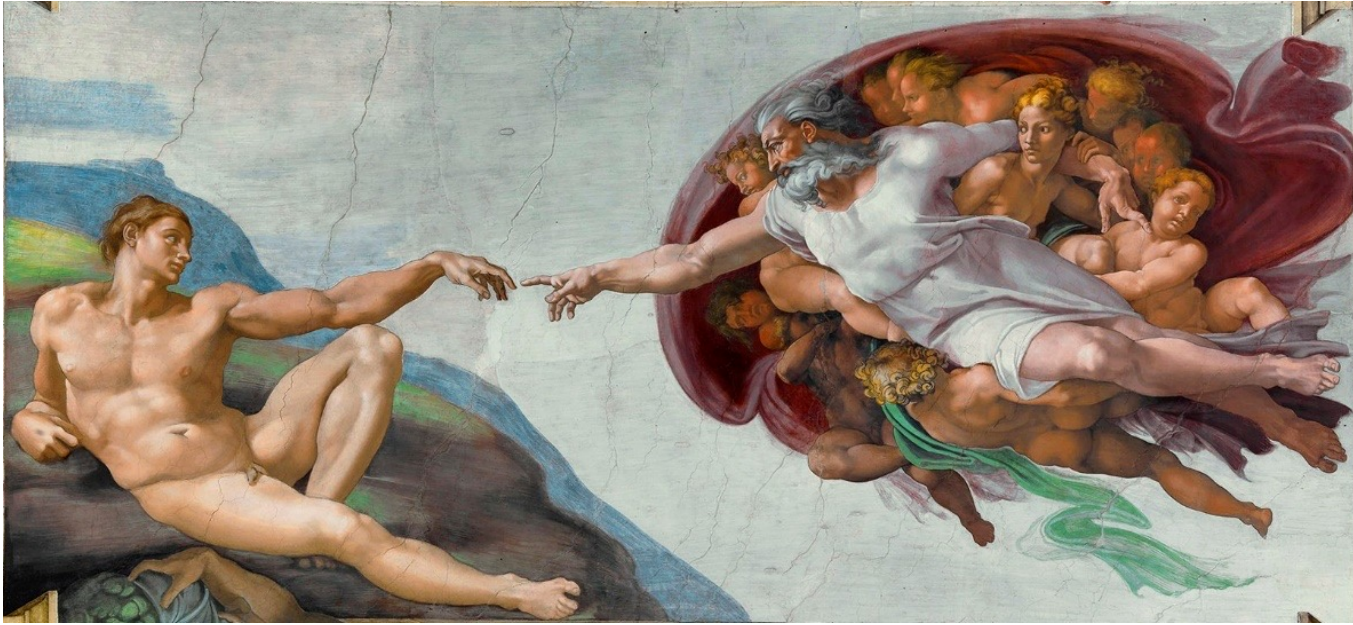
Motywy - stworzenie świata i człowieka

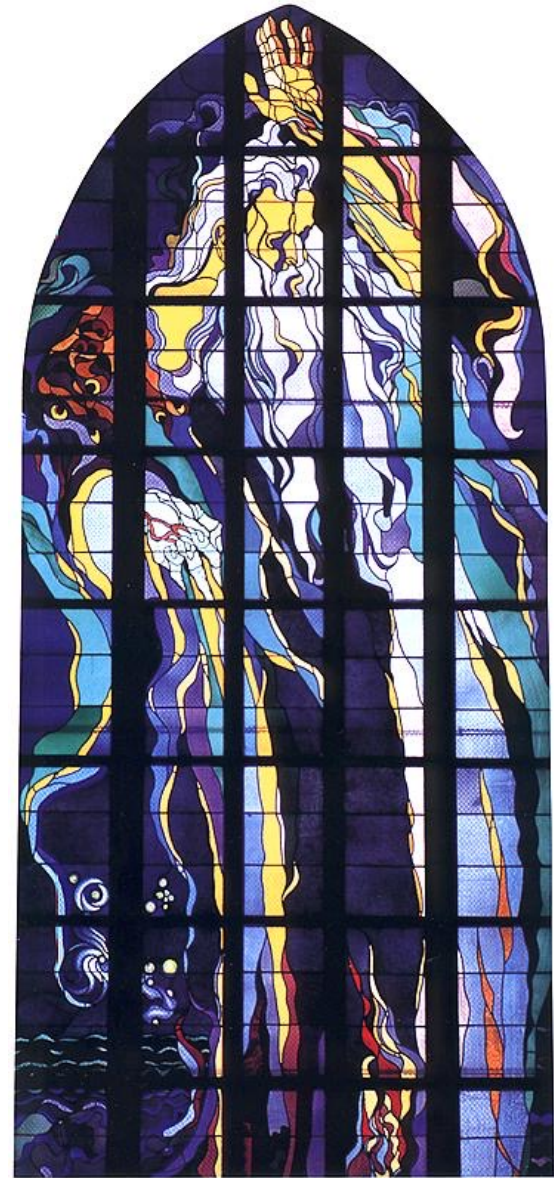
Witkacy – Tworzenie świata

William Blake – Stworzenie świata

Michelangelo – Stworzenie Adama

Stanisław Wyspiański – Stać się!

Jan Breughel – Adam i Ewa w Raju

Peter Paul Rubens – Adam i Ewa

Motywy – wieża Babel

Marten van Valcken – Wieża Babel

Pieter Breughel – Wieża Babel

Motywy – ofiara Abrahama

Caravaggio – Ofiarowanie Izaaka

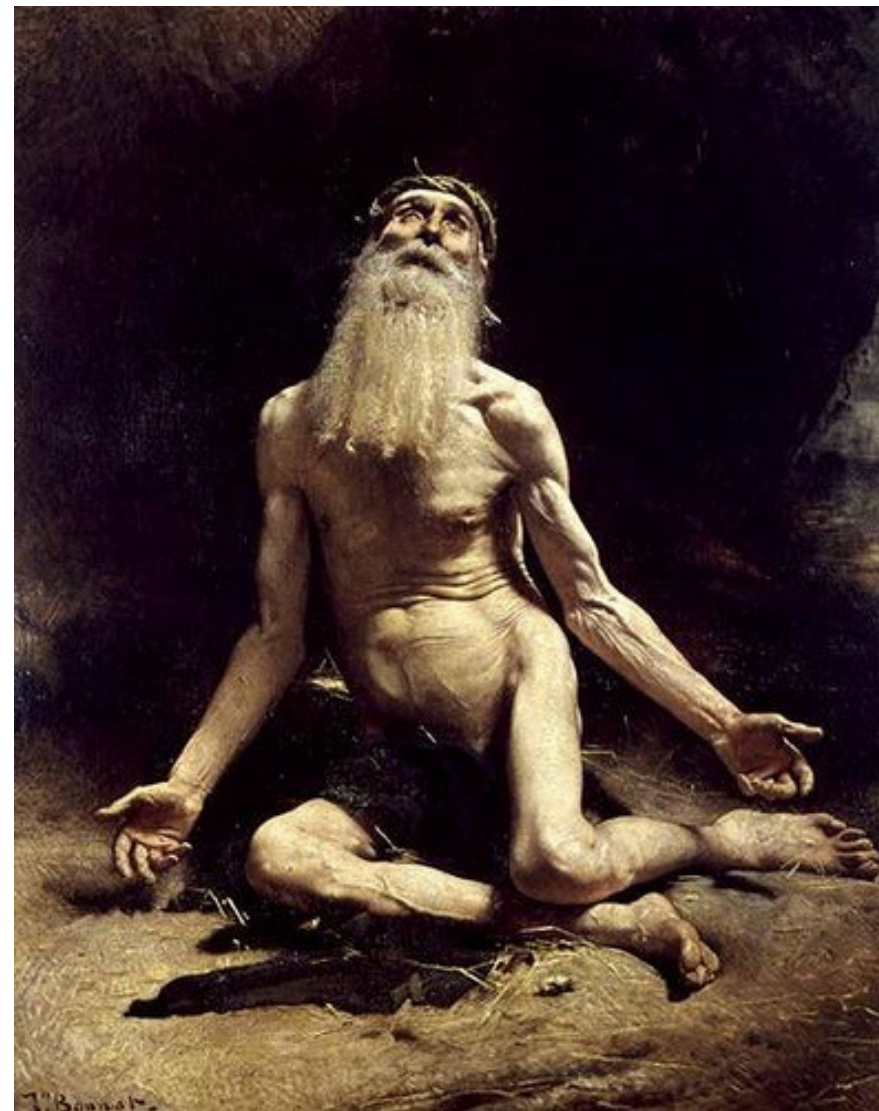

Marc Chagall – Ofiarowanie Izaaka

Motywy – cierpienie Hioba

Gaspare Traversi - Hiob

Leon Bonnat - Hiob

Georges de la Tour - Hiob

Motywy – koniec świata i Sąd Ostateczny

Albrecht Dürer – Jeźdźcy Apokalipsy

Zdzisław Beksiński – Jeźdźcy Apokalipsy

Hans Memling – Sąd Ostateczny

Motywy – Syn marnotrawny

Rembrandt – Syn marnotrawny

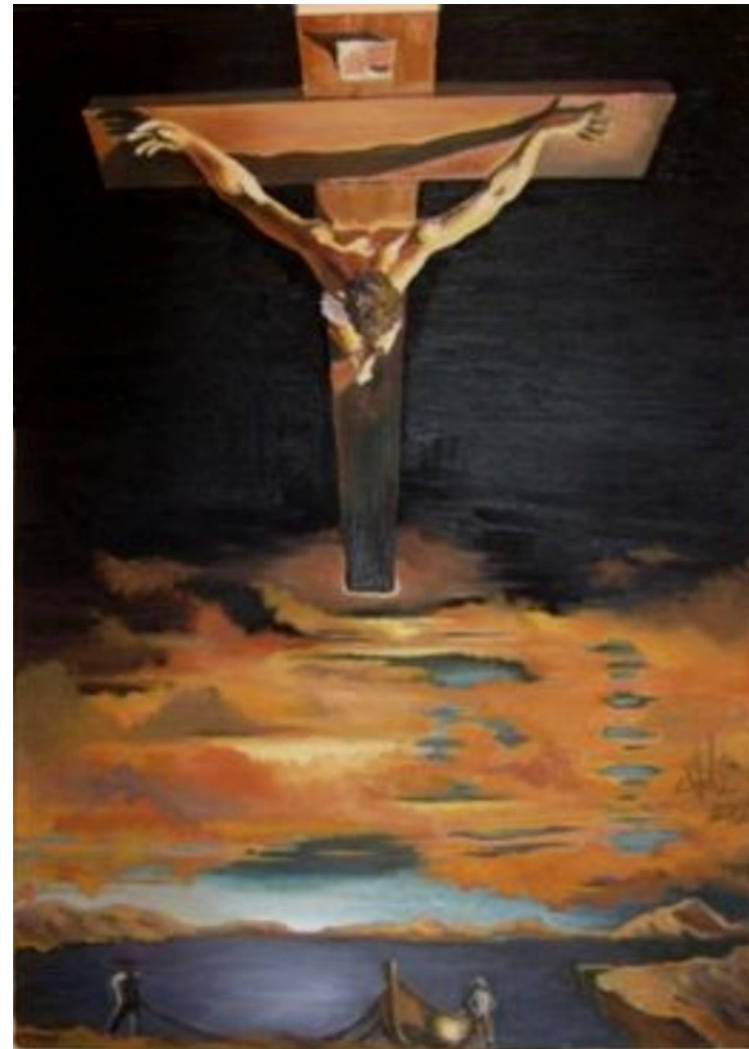

Hieronimus Bosch – Syn marnotrawny

Motywy – śmierć Chrystusa

Andrea Mantegna – Opłakiwanie Chrystusa

Salvador Dali – Chrystus

Jacek Malczewski – Chrystus przed Piłatem

Caravaggio – Złożenie do grobu

Motywy – Matka Boska

Max Ernst – MB bijąca Dzieciątko Jezus

MB Ostrobramska

Filmy z motywami biblijnymi

1. Dekalog, reż. K. Kieślowski
2. Pasja, reż. M. Gibson
3. Noe, reż. D. Aronofsky
4. Jesus Christ Superstar, reż. N. Jewison
5. Ostatnie kuszenie Chrystusa, reż. M. Scorsese
6. Żywot Briana, reż. T. Jones
7. Siedem, reż. D. Fincher
8. Bruce Wszechmogący, reż. T. Shadyac
9. Królestwo niebieskie, reż. R. Scott
10. Armia Boga, reż. G. Widen
11. Begotten, reż. E. Mehrige
12. Star Wars, reż. G. Lucas
13. Matrix, reż. A. i L. Wachowscy
14. Armageddon, reż. M. Bay
15. Czas Apokalipsy, reż. F. F. Coppola

Biblia w literaturze - przykłady

Bogurodzica, Lament świętokrzyski

J. Kochanowski – *Psalterz Dawidów, Czego chcesz od nas, Panie*

M. Sęp Szarzyński - sonety (*O wojnie naszej, którą wiemy...*)

A. Mickiewicz – *Dziady, cz.III*

J. Słowacki – *Smutno mi, Boże*

Sienkiewicz – *Qvo vadis*

J. Kasłowicz, *Dies irae*

C. Miłosz – *Piosenka o końcu świata*

W. Szymborska – *Wieża Babel*

Tematy do matury ustnej

1. **Człowiek w relacji z Bogiem.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Rodzaju*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
2. **Jak człowiek może się zachować w obliczu cierpienia?** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Hioba*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
3. **Postawa człowieka wobec Boga.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Hioba*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
4. **Jakich odpowiedzi na pytanie o sens życia udziela literatura?** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Hioba*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
5. **Motyw marności świata.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Koheleta*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
6. **Refleksje na temat sensu życia.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Koheleta*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
7. **Obraz miłości w literaturze.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Pieśni nad Pieśniami*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
8. **Człowiek w relacji z Bogiem.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Psalmów*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
9. **Literacki obraz końca świata.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Apokalipsy św. Jana*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
10. **Apokaliptyczna wizja Sądu Ostatecznego jako motyw literacki.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Apokalipsy św. Jana*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.
11. **Dobro i zło – ich pochodzenie i miejsce w świecie.** Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów Biblii. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.